

Etiske normer for medlemmer av Verdipapirforetakenes Forbund

(Sist endret 23. oktober 2007. I kraft fra 1. november 2007).

KAPITTEL 1   ***Formål og anvendelsesområde***

§ 1-1 Formål og grunnprinsipper

De etiske normene har som formål å bidra til at rådgivning og omsetning av finansielle instrumenter skjer på en forsvarlig måte der alle parters interesser blir ivaretatt. Enhver som er omfattet av disse normene skal opptre slik at tilliten til verdipapirmarkedet blir fremmet.

De etiske normer er basert på følgende grunnprinsipper:

1. Et medlemsforetak skal ved utøvelsen av sin virksomhet opptre redelig, korrekt og lojalt i sine kunders interesse og under hensyn til ivaretagelse av markedets integritet.
2. Et medlemsforetak skal i sine kunders interesse og under hensyn til markedets integritet utføre handler med den kompetanse, omhu, interesse og hurtighet som er nødvendig.
3. Et medlemsforetak skal ha og effektivt benytte de ressurser og fremgangsmåter som er nødvendige for å kunne utøve virksomheten på en god måte.
4. Et medlemsforetak skal sørge for å få de opplysninger om sine kunders finansielle stilling, investerings erfaring og målsettinger som er relevante for de ønskede tjenester.
5. Et medlemsforetak skal på en egnet måte meddele relevante opplysninger under forhandlinger med sine kunder.
6. Et medlemsforetak skal bestrebe seg på at det ikke oppstår interessekonflikter, og når slike ikke kan unngås, sørge for at foretakets kunder behandles rimelig og korrekt.
7. Et medlemsforetak skal overholde alle gjeldende bestemmelser for utøvelsen av sin virksomhet slik at kundenes interesse og markedets integritet fremmes best mulig.

De etiske normer utfyller og supplerer de ovennevnte regler og grunnprinsipper.

§ 1-2 Anvendelsesområde

De etiske normer gjelder primært for Forbundets medlemsforetak og deres ansatte. Videre gjelder de for medlemsforetakenes tillitsmenn og personer eller foretak som gjennom eierskap eller på annen måte har bestemmende innflytelse i et medlemsforetak ved disses instruksjoner/retningslinjer til medlemsforetaket. Som fellesbetegnelse på ansatte, tillitsmenn og eiere som omfattes av normene brukes "formidler".

Normene gjelder for medlemsforetakenes aktivitet i henhold til det særlige rettsgrunnlag for virksomheten som følger av relevant lovgivning, herunder det samlede regelsett som følger av lov om verdipapirhandel, lov om verdipapirsentral og lov om børsvirksomhet (børsloven).

Medlemsforetakene skal sørge for at formidler ved ansettelse eller tiltredelse av verv mottar et eksemplar av de etiske normer for medlemsforetak og orienteres om disses innhold.

Medlemsforetakene skal sikre at formidlere innretter sin virksomhet i samsvar med og etterlever de etiske normer.

Ved anvendelsen av de etiske normer skal det legges vekt på om det dreier seg om profesjonelle eller ikke-profesjonelle investorer. Ved utførelsen av oppdrag for profesjonelle investorer forutsettes det at disse har en særlig plikt til, og forutsetninger for, å ivareta egne interesser.

KAPITTEL 2   **Forholdet til lovverket og andre bestemmelser**

§ 2-1 Generelt

Rådgivningen og omsetningen av finansielle instrumenter skal ikke bare være i samsvar med lovens bokstav, men også med intensjonene bak gjeldende lover og bestemmelser samt de prinsipper for god forretningsskikk som er gjeldende.

Formidlere skal sette seg inn i de lovbestemmelser og forskrifter som til enhver tid gjelder for rådgivning og handel med finansielle instrumenter, og skal kunne gjøre kunder oppmerksom på vesentlige bestemmelser som gjelder for handelen med finansielle instrumenter. Dersom medlemsforetaket har spesielle forretningsvilkår, skal kunder orienteres om disse.

KAPITTEL 3   **Forholdet til kunder**

§ 3-1 Generelt

Formidlere må ikke forlede kunder til kjøp eller salg utelukkende for å oppnå størst mulig egen fortjeneste.

Formidlere skal så langt det er praktisk mulig gi alle kunder de best mulige råd uansett om kunden er profesjonell eller ikke-profesjonell. Med mindre saklige grunner taler for det, skal ingen kunder avvises. Hvis kunder likevel blir avvist, har de krav på en begrunnelse.

Formidlere må ikke forsøke å oppnå verdipapirforretninger gjennom å yte eller stille i utsikt personlige økonomiske fordeler eller lignende for oppdragsgiver som opptrer på vegne av et selskap eller annen person. Medlemsforetak eller formidler må heller ikke gi gaver, fordeler eller yte tjenester av en slik karakter eller størrelse at de kan være egnet til å skape et uheldig avhengighetsforhold mellom kunden og medlemsforetaket eller formidleren.

Medlemsforetak skal sørge for at det foreligger interne retningslinjer for foretakets og formidlernes kundebehandling. Retningslinjene skal bl.a. inneholde regler om formidlers plikt til skriftlig å rapportere den økonomiske verdien av gaver, fordeler eller tjenester som er gitt eller ytet til en kunde, dersom gaven, fordelen eller tjenesten har en økonomisk verdi ut over et av medlemsforetaket på forhånd fastsatt beløp.

§ 3-2 Rådgivning

En formidler skal ved sin rådgivning søke å unngå interessekonflikter mellom medlemsforetakets og kundens interesser. Dersom medlemsforetaket har en særlig interesse ut over den alminnelige inntjening, skal formidleren opplyse om denne interesse.

En formidler skal gi relevant og den formodet beste rådgivning i forbindelse med utførelse av en tjeneste. Formidleren skal under hensyntagen til oppdragets karakter fremskaffe det best mulige beslutningsgrunnlag i samarbeide med kunden.

Det skal utvises forsiktighet ved rådgivning, særlig ved råd om den fremtidige utvikling, og det må ikke garanteres et bestemt utfall av en plassering.

En formidler skal så langt mulig redegjøre for de generelle og spesielle risiki som kan være knyttet til konkrete engasjementer. Investeringer med latente forpliktelser av til dels ukjent størrelse, marginforretninger, opsjoner og futures, terminkontrakter og andre forretninger som

inneholder et låneelement, forutsetter særlig veiledning av den ikke-profesjonelle investor om de spesielle risikoer som kan være forbundet med denne type forretninger.

§ 3-3 Porteføljeforvaltere

Ordre fra kunde som normalt handler for regning av sin arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person, skal avvises dersom kunden ved inngivelsen av ordre ikke klart angir hvem ordren foretas for regning av. Dersom kunden inngir ordre både for egen regning og for regning av sin arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person, skal formidleren prioritere den kunden representerer først, f.eks. ved å gjennomføre den største handelen først.

§ 3-4 Spesielle forhold ved formidling av kjøp eller salg

Formidlere må ikke formidle oppdrag om salg av finansielle instrumenter med mindre formidleren har grunn til å tro at selgeren har disposisjonsrett over de finansielle instrumenter som skal selges.

Formidlere må avstå fra å formidle kjøp av finansielle instrumenter dersom det er rimelig god grunn til å tro at kjøperens betalingsevne ikke står i forhold til det kjøp som skal foretas.

Formidlere må avstå fra å formidle kjøp eller salg av finansielle instrumenter dersom det er grunn til å tro at kjøpers eller selgers hensikt med kjøpet eller salget er ved hjelp av uhederlige metoder å oppnå en gevinst (eller unngå et tap) som ikke er oppnåelig i normal handel med finansielle instrumenter.

En formidler skal i forbindelse med handler med finansielle instrumenter medvirke til at handler avvikles så hurtig og effektivt som mulig. En formidler skal ikke handle på åpenbart feilaktige vilkår.

Dersom kunder har gitt kjøpsoppdrag med en kurs som åpenbart er for høy i forhold til markedets stilling, skal formidleren gjøre kunden oppmerksom på dette. Det samme gjelder dersom en kunde gir et salgsoppdrag med en kurs som åpenbart er for lav.

KAPITTEL 4   Formidlerens rolle

§ 4-1 Generelt

Formidlere må ikke opptre på en måte som kan skape tvil om formidlerens stilling. Hvis formidleren er i en rådgivningssituasjon for den ene part, plikter formidleren å gjøre den annen part oppmerksom på dette.

Formidlere må alltid opptre så objektivt som mulig og aldri komme med uriktige eller tendensiøse opplysninger eller på annen måte spre rykter som kan påvirke kursfastsettelsen. Dersom en formidler får kjennskap til rykter som er av en slik karakter at de kan få vesentlig innvirkning på kursfastsettelsen på et regulert marked (børs), må det regulerte marked (børsen) og vedkommende foretak kontaktes slik at rykter kan bekreftes eller avkreftes.

Formidlere må ikke uten oppdrag fra kunde gå til oppkjøp av selskap. Formidlere må heller ikke for egen eller andres regning akkumulere verdipapirposter med sikte på å la andre utnytte disse i oppkjøpssituasjoner eller lignende på en måte som er uhederlig eller etisk uakseptabelt (greenmailing el.)

Formidlere må ikke opptre og avgi stemme på generalforsamling i børsnoterte selskap etter fullmakt fra aksjeeier med mindre det foreligger et presisert mandat for stemmegivningen.

§ 4-2 Kollegial opptreden

En formidler skal alltid overfor myndigheter, pressen eller andre utenfor bransjen opptre på en måte som er egnet til å styrke bransjen og dens omdømme.

Formidlere må ikke ved spredning av rykter eller utbredelse av uriktige, villedende, overdrevne eller tendensiøse opplysninger søke å skade kolleger eller konkurrerende foretak.

§ 4-3 Forholdet til andre medlemmer av Forbundet

En formidler skal medvirke til at andre medlemsforetak ikke blir stilt overfor unødige forsinkelser i forbindelse med avvikling av handler med norske eller utenlandske finansielle instrumenter samt medvirke til å begrense og avhjelpe forsinkelser i avviklingen av handler.

En formidler som er kontofører i VPS eller depotmottager for kunder, skal ikke anvende viten om denne kundes handel gjennom andre medlemsforetak til å påføre disse konkurranse.

KAPITTEL 5   ***Egenhandel***

§ 5-1 Krav til interne regler

Medlemsforetakene skal ved hjelp av et regelsett eller på annen måte sørge for at ansattes handel med finansielle instrumenter for egen regning eller gjennom juridiske eller fysiske personer ikke prioriteres foran kunders interesser.

§ 5-2 Ansattes egenhandel

Medlemsforetakene skal søke å sikre at formidlere og andre ansatte ikke handler finansielle instrumenter for egen regning eller gjennom fysiske eller juridiske personer i et omfang som står i et åpenbart misforhold til den angjeldendes økonomiske situasjon, eller handler på en måte eller i et omfang som kan reise tvil om den angjeldendes ivaretagelse av medlemsforetakets eller kundenes interesser.

§ 5-3 Emisjoner

Medlemsforetakene skal sikre at formidlere og andre ansatte ikke søker å oppnå særlige begunstigelser for seg selv eller nærstående ved tildelinger i forbindelse med emisjoner.

Tegning skal fortrinnsvis skje ved emisjoner hvor det er objektive kriterier for tildelingen. Dersom formidleren har i oppdrag å plassere finansielle instrumenter ved privat plassering, må tegning ikke skje med mindre dette uttrykkelig er avtalt med utstederen eller selgeren på forhånd, og prisen er fastsatt slik at det ikke kan reises tvil om at formidleren ikke er blitt særbegunstiget.

KAPITTEL 6   ***Medlemsforetakenes drift***

§ 6-1 Generelt

Medlemsforetakene skal innrette driften administrativt og økonomisk slik at eventuelle tap belastes det enkelte medlemsforetaks bokførte egenkapital og medlemsforetakets eiere i henhold til god forretningsskikk.

Medlemsforetakene skal foreta årsoppgjørdisposisjoner slik at medlemsforetakene i størst mulig grad bygger opp en forsvarlig bokført egenkapital.

Alle negative forhold av betydning for et medlemsforetaks økonomiske stilling, skal meddeles Finanstilsynet så raskt som overhodet mulig. Dersom den økonomiske stilling eller medlemsforetakets kompetanse utvikler seg slik at kunder eller andre medlemsforetak eller verdipapirforetak kan lide tap, skal Finanstilsynet straks underrettes for å vurdere om driften skal stanses.

Medlemsforetakene skal sørge for at alle ansatte får tilstrekkelig opplæring til å utføre sitt arbeid på en forsvarlig måte.

§ 6-2 Autorisasjon av ansatte

Medlemsforetakene har plikt til å sikre at de ansatte har relevante profesjonelle kvalifikasjoner og for øvrig oppfyller de krav til utdanning som måtte bli oppstilt av regulerte markedsplasser, clearingsentraler eller Forbundet.

For å sikre at ansatte har betryggende kjennskap til det regelverk som gjelder for virksomheten, herunder Forbundets etiske normer og andre regler fastsatt av Forbundet, fastsetter Forbundet regler om autorisasjon av ansatte i medlemsforetakene.

Reglene om autorisasjon skal omfatte bestemmelser om hvilke funksjoner som skal ivaretas av autoriserte medarbeidere, og nærmere regler om hvordan autorisasjon oppnås og tapes.

Autorisasjon oppnås ved avleggelse av en prøve. Det kan fastsettes en eller flere prøver svarende til de forskjellige funksjoner eller nivåer.

Innholdet av en prøve fastlegges av Forbundet som også står for gjennomføring av prøvene.

En oppnådd autorisasjon bortfaller såfremt den ansatte i mer enn 18 måneder ikke har vært beskjeftiget med de funksjoner som krever autorisasjon.

Forbundets styre kan under særlige omstendigheter dispensere fra de generelle bestemmelser om autorisasjon.

Forbundet skal etablere en fortegnelse over de personer som har oppnådd autorisasjon.

KAPITTEL 7   Endring av etiske normer

§ 7-1 Flertallskrav m.v.

Etiske normer kan endres med tilslutning av fra minst 2/3 av Forbundets medlemsforetak. Beslutning om endring kan treffes på generalforsamling eller ved skriftlig prosedyre.

